

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף ל"ב דף ל"ג
הלכות ציצית הלכה א'

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' **0527111070**

לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org

לקוטי הלכות או"ח דף ל"ב ודף ל"ג - הלכות ציצית א'

הלכות ציצית הלכה א

ציצית של צמר ופשתים פוטרין בכל מיני בגדים חוץ משל צמר לפשתים ופשתים לצמר בזמן הזה דליכא תכלת, משום כלאים, ויש אומרים שאין לעשות ציצית של פשתן כלל והכי נהוג (שולחן ערוך אורח חיים סימן ט' סעיף ב'):

עין מאמר המתחיל, מאי חזא דאזיל להיכא דמירליה מיניה בסמין כט, עין מה שכתוב שם, שצריך לשמור מאד את הבגדים מפתם ולכלוך ושיהיו נקיים, כמו שכתוב (קהלת ט), "בכל עת יהיו בגדיה לבנים" כי הבגדים הם בחינת מלכות, בחינת (תהלים כד) מלך הכבוד וכו' ואזי השכינה בבחינת (ישעיה סג) מדוע אדום ללבושך, בחינת דם נדות חס ושלום ריחוק בין קוב"ה ושכינתיה וזה בחינת פגם העברות הבאים משם"ה גידין ולתקן אותן צריך לתקן דוקא תקון הכללי, בחינת ברית, בחינת פנשר יעיר קנו שמעורר המוחין ונמשך משם לבניגית לכל השם"ה גידין וכו'. ונתלבנין העונות בבחינת (שם א') אם יהיו חטאיכם פשנים פשלג ילבינו ואם יאדימו פתולע פצמר יהיו, בחינת לשון של זהורית שמלבין העונות כו', עין שם היטב:

כלל המתבאר בתורה כ"ט

מבואר שם שהתיקון הוא התרוממות הרעת, כנשר יעיר קנו, לעורר המוחין ועי"ז יתלבנו העונות.

בהלכה הקצרה הזאת ר' נתן מראה לנו ענין תיקון הרעת והמוחין. ומוכן שבכדי להבין את ההלכה, ולא לטעות לומר שר' נתן מדבר כאן סתם דברים, תיקוני המוחין, תיקוני השכינה, תיקוני הלבושים, שהם עניינים לא מובנים כ"כ, לכן נחזור על כלל הענין המובא בתו' כ"ט.

רבינו אומר שם ששלימות הריבור צריך שיהיה מחובר לרעת, ואז הריבור מאיר לאדם, הריבור שיוצא מהרעת זהו בחי' תיקון הלבושים המובא כאן כ"פ בהלכה זו. כי ת"ח שנמצא רבב על בגדו זה דבר גרוע מאד רח"ל, רבינו מפרש שזהו ענין בגדך, בגידות וחטאי האדם, שכל מה שאדם לא זכה לתקן, זה נקרא שאין לו בגדים נקיים ולבנים, זה אדום מחטאים, וזה גורם בחי' אדום, דם נדות, טומאה, שהשכינה הק' לא יכולה להטהר ולהתעלות אל הקדושה, זהו עיקר הפגם.

ומוכן שבפשטות צריך להזהר מאד על הבגדים, כי הבגד הוא החן של ישראל, וכן במצרים לא שינו את לבושם, בלבוש היהודי יש חן וכבוד וקדושה, יופי של יהדות, כשאדם נזהר בבגדים מתגלה מציאות כבוד וקדושה, שאדם מיושב ברעתו, ומחזיק את עצמו נקי, שגם הרעת יהיה נקי. אך אם ח"ו נמצא רבב על בגד ת"ח, היינו שאינו מראה על כבוד ה', לא רואים אצלו את החן והפאר. זה באופן פשוט קשר המאמר שם.

אך עיקר הענין שפגם הלבושים מרמז על פגם הנשמה, כמו שנראה בהמשך, מה שר' נתן מביא את ענין פגם הלבושים שהוא פגם מחשבת האדם, שהוא המלבוש של מחשבה ויבור ומעשה שמלביש על נשמת האדם כמ"ש להלן.

ליקוטי הלכות ח"א דף ל"ב - ל"ג הל' ציצית הלכה א

בזה המאמר אומר רבינו שאפשר לתקן. שיהיה בח' אם יהיו כשנים כשלג ילבינו, ויש הרבה דברים שאדם נכשל בהם, אמנם עיקר התיקון הוא תיקון הברית, תיקון הכללי, ולזה זוכים בפשטות ע"י סוד מרע, שאינו עשה דברים אסורים במחשבה, בדיבור, ומעשה, וכן להתקדש בהיתר במחשבה בדיבור ובמעשה, לצאת מהבהמיות, ולהכנס לתוך עול הכנעת הבהמיות והתאוות, שזה מביא להתרוממות הרעת, הרעת מתרומם אצל האדם והוא חושב שה' מחדש מעשה בראשית, ה' עושה את הכל, ואינו נמשך אחר החיצוניות ומשיכת התאוה של הדבר. זה נקרא תיקון הברית.

וכלל הנושא בסי' כ"ט שתיקון הברית מביא התרוממות הרעת, וזהו כנשר יעיר קנו, רוח דקדושה שעומד נגד רוח הבהמיות, רוח הטומאה, וזה מעורר קנה חכמה וקנה בינה. ובזה מפרש המשל של סבי דבי אתונא, שאדם מחפש שידוך ולא מצא, לכן עלה למשפחות הכי עשירים ומכובדים, כי כן הוא הדרך, כשרוצה להכניס ברזל בקיר למטה ולא נכנס, למעלה זה כן נכנס, כי אע"פ שעיקר תיקון החטא הוא ע"י, תשובה, חרטה, בכיה, ועמידה בנסיון, אבל כשלא הולך לו השידוך הפשוט, הוא צריך להתרומם כי עיקר התשובה זה התרוממות הרעת והשכל, נפלאות גדולות כמה ה' איתנו, כי יש דברים שאתה לא יכול לתקן רק באופן שאתה רואה את התיקון, כי התגלות התיקון הוא ע"י שאתה מביא משהו שגבוה ממך, התרוממות הרעת, וכך 'על גזליו ירחף' יחזירו לך כל המוחץ שגנבו ממך.

וזהו ענין שבח הצדיקים, שרואים את הדרכים של הצדיקים, דרך של הרבי, לחשוב על השי"ת ולהיות בשמחה, ולהתעורר בעבודת ה', שזהו דרך הבעש"ט והזה"ק, שזהו מציאות תיקון הברית. מלבד מה שצריך להגיע למעשה לתקן הברית, הרי הברית צריך להביא את האדם להתרוממות הרעת, וממילא נתתקנים כל הפרטים, במחשבה דיבור ומעשה, הכל נמשך אחר הרעת, וזהו ענין תיקון הברית.

וזהו יסוד דרכי הצדיקים שעיקר תיקון האדם לשוב בתשובה על כל דבר, הוא לפי מה שזוכה לבנות את הנפש שלו חזרה לקדושה, וממילא נופלים הקליפות ממנו. ועי"ז זוכה לדיבור דקדושה והפרנסה בנקל, זהו כלל המתבאר בסי' כ"ט, שר' נתן בא להראות לנו בהלכה זו שציצית הוא כלליות הדרך להתחיל את היום עם תיקון הרעת. [וגם חיבר לזה מש"כ בסי' ז' ובסי' ט' שבהם נתבאר בפשטות ענין ציצית]

ע"י הציצית זוכה ללבוש חדש לנפשו

וזהו בחינת ציצית, כי הכלל שצריך לשמור מאד את הבגדים שלא יתאחזו בהם החיצונים, כי דרך להאחזו בהבגדים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו'), הני מאני דרבנן רבלו מנייהו, כי הם מדרגה התחתונה והחיצונה של הקדושה ושם דרך להאחזו ועל-כן נפרים ונרשמים בהם כל הפגמים של כל העונות ח"ו, וכן להפוך כל המצות הם נרשמים גם כן בהבגדים כי על-ידי המצות נעשה מהם חלוקה דרבנן, שם לבושים וכסויים להנשמה שלא יתאחזו בה, כי כשהלבושים נקיים הם שמירה גדולה, כמבאר במקום אחר (סימן קכז) ועל-כן צריך לשמור מאד את הבגדים כנ"ל, ועל-כן צוה התורה על ציצית שהם תלויים בהבגדים, כי ציצית הם שמירה להבגדים שלא יתאחזו בהם החיצונים ועל-ידי זה נשמר כל התורה כלה הן מצות עשה הן מצות לא תעשה, כי בה נרשם הכל כנ"ל וזה שכתוב (במדבר טו), "וְרָאיתֶם אוֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת

כָּל מִצְוֹת ה' כִּנ"ל

בהמשך מבאר שכונתו לענין חלוקא דרבנן, מלבד פשטות שמירת הבגדים, ואמיתת הענין הוא דבר ידוע מאד, ובזה ר' נתן מפרש את הענין הפנימי שרבינו כתב שתיקון הרעת הוא ע"י ששומר על הבגדים, וכלל הדברים כי עיקר תיקון אדם הוא שילביש נשמתו בכל יום ויום במעשים טובים, במחשבה דיבור ומעשה, עבודת ה' הוא ע"י מחשבה כשחושבים מאמונה ומהשי"ת, ודיבורי תורה ותפילה, ומעשי המצוות, הם לבושי הנשמה. וזה למעשה עיקר האדם, כי מציאות בלבול הרעת שיש לאדם, הוא ע"י שהניצה"ק נופלים, כמ"ש בס' כ"ה, כ"ו, מה שאין אדם יכול ליישב מחשבתו, ואין לו דיבורים וקדושה, כי חסר לו לבוש וקדושה על נשמתו, המחשבה הוא כח הלבוש על האדם, כשהלבושים זכים, אזי שולט על מחשבותיו, ומזדכך יותר ויותר. הלבוש היינו מחשבות שמקיפים את האדם, זהו ענין לבוש, חשמל, וזהו ענין שמירת הלבושים יחד עם תיקון הרעת.

עיקר חיי האדם תלויים בלבושי נפשו, ולזה צריך לטהר הלבוש מאחיזת הקליפות והבלבולים בכל יום באור הציצית

וזהו בחי' מלכות, שהוא פשטות היהדות של האדם, והאמונה שלו, כי הדרך שאדם יוכל לעורר אמונה ולקבל עול מלכות שמים, זה תלוי לפי הלבושים שלו. כשיש לו לבוש זך הוא יכול לעשות מצוה, אם לא, יש לו נתק, לא יכול להכנס לקיים הרבר, או להוציא מפיו דיבורים מאירים, וכ"ש מחשבות מאירות, יש תמיד מניעות עצמות שמבלבלים מחשבתו. זהו המכוון שר' נתן התחילה את ההלכה הזאת, ובכך נבין היטב היטב את החידוש של ר' נתן בהלכה זו, ודרך מופלאה בעבודת ה' בכל יום ויום.

כי כשמתחיל היום צריך להתלבש בציצית, שהם תיקון הלבושים, כלליות מצות עשה במחשבה דיבור ומעשה, כל מה שזוכה לעשות תשובה על לא תעשה, הוא מזכך הלבושים, ואין הקליפות יונקים מהם, כי אינו מלובש בלבוש מלוכלך, רק יש לו לבוש וקדושה ששומר אותו. הכל נרשם בלבושים.

ה' נתן לנו מתנה, אפי' שעובר בכל יום מה שעובר, יכול להתחיל את היום עם ציצית, זהו לבוש וקדושה שיוכל האדם להאחז בו, להתחיל את היום עם תיקון הכללי, עם תיקון הרעת, הוא קם בבוקר, זה יום של עבודת ה', כל יום זה ברען והתלהבות והתעוררות חדש, וכך יוכל להתחדש בחצות, תפילה, שמחה, מעשים טובים וכו'.

כי יש אחד שקם בבוקר ומסתכל על עצמו שהוא כ"כ רחוק מהשי"ת ואינו שייך לקדושה כלל, איך עוברים את ההרגשה הזאת? זהו ענין עקרוני בחיים, שבוזה מתחיל ר' נתן כאן, שצריך מאד לשמור את הבגדים, כי כשהחיצונים נתאחזים בבגדים יש את ההרגשה הזאת מאד חזק, ככה נראה אדם בבוקר כשקם, אלו כחות השדים והקליפות שמבלבלים אותו, ורכם להאחז בבגדים, זהו מציאות פשטות המחשבה הפשוטה של האדם, שם הם נאחזים, ושם נרשמים כל הפגמים והעוונות. וצריך לזכות לבגדים נקיים, לשמור על הבגדים, לתקן הבגידות ולעשות בגדים וקדושה, ולזה נתן לנו ה' מצות ציצית, חסד נפלא כזה, שנוכל לצאת מהתרדמה, ממה שגזלו לו את המוחין, רק להתחיל מחדש בכל יום להמשיך עלינו בחי' לבוש וקדושה, ולצאת מכל בלבול, ולהתרבק בחלוקא דרבנן בשמחה וחיות. זהו נושא המאמר, ור' נתן דיבר בפשטות וסמך שנבין את הענין מתוך התורה.

יש שני חלקים בתיקון הברית, שעה אחת תשובה וחרטה, ושאר היום שמחה והתרוממות המוחין

פי על-ידי הציצית מרים המוחין ונמשך מהם לבנונית לכל השם"ה גידין, בבחינת (קהלת ט') בכל עת יהיו בגדיך לבנים' בגידך' דיקא, היינו בכל עת תעשה תשובה, ותתקן את הבגידות שהם השם"ה לא תעשה הרשומים בבגדים שלך, שהם המחשבות שמסבבות אותך, כמו שכתוב שם, כי ציצית הם בחינת תקון הכללי, בחינת (רברים לב) פנשר יעיר קפו נשרא דא רחא, להמשיך רוח וקדושה להלכין את העוונות. ופשטות הכונה שצריך לשוב בתשובה בכל עת, שזהו תיקון הכללי להתחרט, ולהאמין שה' רואה את החרטה שלו, ומקבל על עצמו לשמור את המחשבה שלו, וכך מרומם את השכל. ר' נתן לא מדבר כאן דווקא מצד התשובה והחרטה שבתיקון הכללי, אלא מהצד השני של התולדה של זה, שע"י ציצית מרים המוחין, כמו שרבינו מלמד אותנו לקום חצות לצעוק בהתבודדות ולשבר לבו כראוי בתשובה, אך שאר היום יהיה בשמחה, שמחה היינו התרוממות המוחין, שאדם ממשיך על עצמו מציאות של מוחין, מוחין הוא לשון גבוה של הזה"ק, אצלנו ענין מוחין היינו שיכול להתגבר על הבלבולים ולחשוב מהשי"ת, מאמונה. ובציצית אנו יוצאים מהגלות ומדברים משבח הצדיקים, ומתרוממים, כי אי אפשר לתקן כל העוונות לבד, התיקון של הדבר הוא ההתקרבות להשי"ת, כמה שאדם יותר מאיר את המח ומרומם הרעות, כמ"ש רבינו בסימן זה שתיקון הברית, תיקון המוחין.

ציצית הוא דרך המשכת מדות הרחמים לתוך הפשטות

זה בחינת ציצית בחינת מארבע הרוחות בואי הרוח, שהם בחינת ד' ציצית, כמו שכתב רבנו (בסימן ח') שם בסי' ח' רבינו מבאר באריכות שיש רוח של עשיו, רוח של מדת הדין, שזהו כל החסרונות והצרות שעובר על האדם, והתיקון הוא מדות הרחמים, ורב חסד ואמת, שזה נקרא אריכות אפיים, בחי' הרוח וקדושה שזה נעשה ע"י שהאדם מתחזק להתאנח ולצעוק לה' על עניינו, ומעורר עליו י"ג מדות של רחמים, שורש הרחמים והחסד, ועי"ז יוצא מכל החסרונות ולברר הכל.

וכל זה בחי' ציצית, כי מבואר באריז"ל שמצות ציצית הוא המשכת מקיף גדול, מקיף שאינו נכנס לפנים, ואח"כ יש מקיף שכן נכנס באור חוזר, ענין עמוק, אך כלל הציצית הוא ענין מקיף עליון שממשיך מקוצא דשערי מ"ג מדות של רחמים, שממשיכים מוחין שלמים לאדם. כי לעומת התפילין שהם קדושה ומוחין ממש, הרי הציצית הם פשוטים ונמשכים בדרך העלמה, בפרט הטלית שהוא אור עליון בלתי מושג, ובו קשורים הציציות שהם בונים האמונה. כי בסי' ח' מבואר שע"י רוח החיים יכול אדם לצאת מרוח שעיר ועשיו, וזוכה לתיקון הכללי. כי מדות הרחמים מתקנים את החטאים.

העצת של הצדיק ממשיכים עלינו רוח חיים בכל יום מחדש

וזה שכתב רבנו (בסימן ז') שציצית הם שמירה לניאוף שם בסי' ז' מבואר שהעיקר הוא לזכות לאמונה, ולזה צריך אמת, ואנשים לא יכולים ללכת עם האמת, כל אחד יש לו חכמות, העיקר זה כסף, או סיבוכים וכעסים אחרים, וחייב לריב עם פלוני וכל מיני חכמות, אני ככה ואני ככה ומה אני יכול, לכן אינו יכול לקבל את העצות של הצדיק, כי אינו מחפש אמת, מה התכלית,

ליקוטי הלכות ח"א דף ל"ב - ל"ג הל' ציצית הלכה א

ואיך ה' נמצא פה, ולכן מקבל עצת הנחש, עצות של אנשים, וככה אדם עסוק בהבלי עוה"ז ואינו שומע לעצה אמיתית של הבעש"ט ושל רבינו, עצת הצדיקים האמיתיים שמלמדים איך להרבות בתורה ותפילה, ולזכות לשמחה וחיות ולפרנסה וכל טוב, יש לו עצות אחרות. לזה צריך ציצית שמכסה על עריין ועל כל העוונות ועי"ז זוכה לשמוע עצות מהצדיק, להתקדש בהיתר ולשוב על מה שעבר באיסור, ולחיות חיים טובים, וזהו שהציצית שמירה מניאוף, שומר על האדם מפגה"ב, ועי"ז זוכה לאמת ואמונה. כי הכח לזכות לאמונה אנו מקבלים כל בוקר מחדש במתנה ע"י מצות ציצית. כי בתפילין כבר מקבלים מח וזכרון בגדולת ה', אך לפני כן בציצית מקבלים מתנה של אמונה שמאיר למטה למטה, להאמין ולהתחיל לחפש אמת, ממילא כבר יכולים להניח תפילין.

ר' נתן הביא כאן מתו' ח' ותו' ז' שם מבואר להדיא ענין הציצית, ומקשר לתו' כ"ט, והקשר הזה מלמד לנו למעשה, שכל אחד שנמצא בעולם יודע שצריך להצטער ולעשות תשובה, ומי יודע כמה זמן יצטרך לתקן עוונותיו, אך אדם הרי אסור לו להיות שבור ככה, רק בזמן התבודדות לצעוק בתפילה, בערב ילין בבי, אך לבוקר רינה, כל היום יהיה בשמחה, ולהתחיל להלביש לבוש דקדושה על נשמתו, מחשבות של ישוב הדעת ותיקון הברית, והתקרבות לה' בחיות, ומלביש על עצמו אמת ואמת ורוח חיים דקדושה. ההתחלה הוא הציצית, כשאתה מתחיל התחלה חדשה יש לך תיקון הכללי, זהו שבח הצדיקים, שמסתכלים על העולם בדרך אחרת, דרך של דביקות בהש"ת, באמונה ובאמת. שזה מה שר' נתן מלמד אותנו כאן מה זה תמימות ופשיטות, איך להתחיל את היום בתיקון הדעת והמוחין. וכך יוכל לדבר דיבורים לפני ה'.

הרמת המוחין ע"י שנוכה שיש כזה רבי בעולם

וְזֶה שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּנָם לְבָרְכָהּ (שבת קנג), 'בְּכֹל עֵת יִהְיֶה בְּגִידֵי לְבָנִים', זֶה צִיצִית וְכַנְפֵי הַצִּיצִית הֵם בְּחִינַת כְּנָפֵי נְשָׂרִים, בְּחִינַת (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים וְעַל יָדָם מַעִיר הַמוֹחִין וְנִמְשָׁךְ מֵהֶם לְבִגְדֵי אֵל הַשֶּׁס"ה גִּידֵין הוּא בְּחִי הַרוּחַ דְּקַדוּשָׁה שֶׁמַּעִיר וּמְרומֵם אֶת הַמוֹחִין, ע"י שֶׁבַח הַצִּדִּיקִים שֶׁמְזַכֵּר וּמַתְעוֹרֵר שֵׁישׁ רַבִּי בְּעוֹלָם, וְהַעוֹלָם מֵלֵא תִּיקוֹנִים נִפְלְאִים, וְהַחַיִּים שֶׁלֶךְ מֵלֵא מִצְוֹת וּשְׁעוֹת, וְה' אֵינְךָ וְאֶצְלֶךָ, זֶהוּ הַעֲצָה שֶׁכֵּל חַיֵּינוּ תְלוּיִים בּוֹה, לְהַעִיר אֶת הַמוֹחִין וְלְהַתְעַלּוֹת מִכֹּל מַה שְׁעוֹבֵר.

וְזֶה בְּחִינַת ל"ב חוֹטֵיין שֶׁל הַצִּיצִית, הֵם בְּחִינַת הַמְשַׁכֵּת הַלְבַּנּוּתִית הַנִּמְשָׁךְ מִן הַלֵּב לְכָל הַשֶּׁס"ה גִּידֵין, כִּי כָּל הַגִּידֵין תְלוּיִין בְּלֵב יוֹנְקִים מִשָּׁם וְעַל-יְדֵי שְׁמָרִים אֶת הַמוֹחִין, עַל-יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַלְבַּנּוּתִית מִן הַמוֹחַ אֶל הַלֵּב וְשֶׁם נִעְכָּר הַדָּם וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב כִּי הַלֵּב הוּא בְּחִינַת בֵּינָה לְבֵא שְׁהִיא 'אִם לְבִינָה' וְהוּא מְקוֹם הַחֵזֶק וְהוּא שֶׁמֶשׁ נִמְשָׁךְ הַלְבַּנּוּתִית בְּחִינַת נִעְכָּר וְנַעֲשֶׂה חֵלֶב וְהוּא הַצִּיצִית בְּחִינַת ל"ב חוֹטֵין דִּיקָא לְבָנִים וְאֵז נַעֲשֶׂה בְּחִינַת בְּגָדִים לְבָנִים כִּי כָּל בְּחִינַת טְלִית לְכָן

רבינו אומר שם שבכרי לתקן החטאים צריך להמשיך לבגנויות, וזה נעשה ע"י הרמת המוחין והדעת, וכשהלב מקבל הלבגנויות נמשך סליחה ומחילה לכל השס"ה גידין היינו לכל המקומות הרקים והצרים בכל מה שפגם וחטא. וכל הרם שמקבל חיות כל"ב, נעבר ונעשה חלב, בחי' טלית לבן. הרי של"ב חוטיין שבציצית מרמז על טהרת הל"ב בלבן שמטהר את האמונה, ונהיה אדם אחר. ר' נתן הוסיף ענין זה, לעורר אותנו שעיקר עבודתנו הוא לטהר הלב, לדעת שה' איתי ואצלי יש מחילה וסליחה, ויכולים להתקרב לה'.

ורומז בזה גם ענין עמוק דבר יודע מכתבי האריז"ל שסוד הציצית נמשך מבחי' בינה של חכמה

ליקוטי הלכות ח"א דף ל"ב - ל"ג הל' ציצית הלכה א

וחכמה של בינה, והוא ענין התכלת מאיפה שהוא נמשך, כי מציאות המוחין של הציצית, לב הוא בחי' בינה, ונמשך מהמוחין למעלה מהחכמה. וכל זה נמשך למלכות, לחזק האמונה. רק הערנו שר' נתן רומז כאן על סוד הציצית שיש בו כח של לב וחכמה, וכלל ענין ההתחלפות שם, כי צריך לטהר הבגדים הלבושים, לכן צריך שיהיה כלליות חכמה ובינה, כדי שיהיה בחי' דם נעכר ונעשה חלב, וזה מה שר' נתן מדבר כאן.

בחי הציצית להתחיל את הבוקר בלבוש חדש ונקי

וזה בחינת (ישעיה א') אם יאדימו פתולע בצמר יהיו, בצמר דיקא בחינת ציצית של צמר, וזה בחינת תכלת שהוא מרמז שהדם נעכר ונעשה חלב כי תכלת הוא התחברות שחור ולבן ושחור הוא בחינת דם נדות, כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה (נדה כ), האי שחור אדום הוא וכו'. והתכלת מורה שפך נתעכר הדם ונתהפך השחור ללבן. כך אנו מתחילים את היום, כל מה שעובר עלי, מחשבות זרות, דינים, דם נעכר ונעשה חלב, נכון שיש עונות, אבל אנו שבים בתשובה וה' סולח, וכח התשובה נמשך ע"י הציצית. וכן ראינו אנ"ש בשעת עטיפת הטלית היו עטופים הרבה זמן, מתפללים וצועקים לה', לזכות לקרושה, לאמונה והמשכת רוח החיים, לזכות לכל מה שר' נתן מגלה בהלכות ציצית. ללמדנו איך להתעטף בציצית בבוקר, לחשוב שהיא כוללת כל תרי"ג מצוות, ובה אני זוכה ללבושים זכים, ועכשיו יש לי ישוב הדעת, כי זכיתי לזכך כל המחשבה דיבור ומעשה שמלביש אותי, כל מה שהייתי מבלבל, עכשיו התחדשתי בכח מצות ציצית, ובזה לצאת מהגלות ומרירות. ולהתחיל מחדש בעת התפילה לכנות המוחין והנשמה, ולזכות לכל טוב.

וזה בחינת ציצית של צמר ופשתים, כי הבגדים הם בחינת מלכות ע"י הבגד יודעים מיהו האדם, איך הקבלת עול מלכות שמים שלו, ועקר בנינה ותיקונה על-ידי חסד ודין ידוע שענין המלכות בנינה בדין, אך תיקונה ע"י החסד. וזה בחינת ציצית של צמר ופשתים, כי צמר הוא בחינת חסד, בחינת לשון של זהירות שמלפין עונות המשכת הרחמים הגדולים בחי' לובן, כמו ביה"כ, ופשתים הוא בחינת גבורות, כמו שכתוב (יחזקאל ט'), "וגבריא אל לבוש בדים" (עיי' שבת נה) ועל-כן סתם בגדים האמורים בתורה הם צמר ופשתים (מנחות לט), כי עקר בנין ותיקון הבגדים, שהם בחינת מלכות הם מצמר ופשתים דוקא, שהם חסדים וגבורות פנ"ל: ר' נתן מראה לנו כאן מהו ענין בנין המלכות, בנין המחשבה של האדם בחסדים וגבורות, מצד אחד יראה וקבלת עול בחי' גבורות, ומצד שני אמונה שה' איתי ואוהב אותי ומחשבות בגדולת ה', זהו סתם בגדים, היינו הלבוש שמלביש את האדם. ומרמז בזה עמקות כונות האריז"ל שהציצית נמשכים ומתגלים בבחי' המלכות בכח הציצית ויש בהם שני בחינות, מציאות הדין שבמלכות, וכן קבלת החסדים. עניינים עמוקים מאד שר' נתן מלמד אותנו שנבנה בדעת שלנו לבוש חדש שיש בו צמר ופשתים, חסדים התקרבות לה', וגבורות יראה.

שלימות הדעת כשכולל את ההתגברות בעבודת ה' יחד עם ההתחזקות

וזה בחינת אסור שעטנז צמר ופשתים יחדיו, כי עקר התיקון הוא כשיש הכרעה ושלום, דהיינו כשיש כח להמתיק הגבורות ולהפך לחסדים בבחינת דם נעכר וכו' ואזי נעשה מהם בחינת דעת [וזה שאמר רבנו (חלק א' סימן נו) שהשלום תלוי ברעת, כי הרעת הוא בחינת התחברות שני הפכים שהם חסד וגבורה כאן מתגלה הפשט העמוק שבתו' נ"ו שם מדובר שיש הסתרה

ליקוטי הלכות ח"א דף ל"ב - ל"ג הל' ציצית הלכה א

שבתוך הסתרה, וכשזה מתגלה מתהפך לדעת גדול, מחלוקת שמאי הלל ר"ת משה, היינו שאדם יודע שמציאות עוה"ז הוא הסתרה והסתרה שבתוך הסתרה, ומאידך הוא יודע שמציאות עוה"ז כולו השגחה, ולא מסתכל על זה כסתירה כלל, זהו ענין בנין הדעת, בלי דעת הוא מתבלבל, או שאומר הכל רק השגחה, ומתבלבל כשרואה טבע, ולא יכול לעשות כלום, אך הדעת השלם הוא מחלוקת שמאי הלל, היינו להבין שהכל בהשגחת ה' אך רצונו ית' שנתנהג ברכי הטבע, זהו הדעת שכולל שני צדדי המחלוקת. וזהו בחי' דם נעבר ונעשה חלב, זהו ציצית, ובזה גילה ר' נתן מה המכוון בסי' כ"ט, שצריך להמתיק הבגידות ולתקן הבגדים ולזכות לדעת הזה, שהוא אצלינו שהחסדים והגבורות נכללים, פירוש, שיש גבורות, לעשות תשובה ולהכניע לפני ה' ולהתגבר בעבודת ה', ויש שזה נכלל בחסדים, היינו שמתגבר ומזרז לעבוד את ה' באהבה, ויש שהם לא נכללים, היינו שהוא בעצבות. או יש אחד שבווער באהבה והתלהבות, ולא קיבל עול יראה. שלימות הדעת הוא כשהם כלולים, שיש הכרעה ושלוש, וזהו ע"י ציצית. [שעל ידו עקר בנין ותקון הפגרים, שהם בחינת מלכות פנ"ל, וזה נעשה על-ידי ציצית, שעל ידם נתרומם המוחין ונמשך לבנונית לתוך הגידין להמתיק הגבורות זהו עיקר חיי האדם, שממשיך על עצמו מוח, ושב בתשובה ע"י הגבורות, ונכנס לעבודת ה' ודביקות בה, כי נתרוממו המוחין ויש לו דרך בעבודת ה'.

והעקר על-ידי תכלת, כי עקר הכח להמתיקם על-ידי תכלת, כי צריך להמתיקן בשרשן והוא בחינת תכלת שהם פורסיא דרינא, ועל ידה המתיקתן, שהיא גם כן בחינת תכלת, שהוא התחברות שחור ולבן, הינו הכרעה ושלוש בין חסד לדין ועל-כן פשיש תכלת של ציצית אזי יש הכרעה ושלוש בין חסד ודין, בין צמר ופשתים, ואזי נשלמין הבגדים על ידן, אבל פשיאין תכלת של ציצית אסור ללבש צמר ופשתים יחדיו, כי החזונים אפואזים בהבגדים ועקר פחם ויניקתם פשיאין שלום ויש מחלקת, כמו שכתב רבנו (חלק א' סימן סב) שעקר יניקתם ממחלקת שהוא בחינת עכירת הדעת הפך השלוש עיקר אחיזת החיצונים כשאין לאדם דעת, ומונח במקום הבלבולים ולא יכול לצאת מזה, וזהו אסור שעטנז, אבל פשיש ציצית מתר שעטנז פנ"ל וזה דוקא פשיש תכלת שהוא בחינת ההכרעה, אז מתר שעטנז בציצית פנ"ל, אבל בזמן הזה דליכא תכלת, כי אין בנו כח בזמן הגלות להפך הגבורות לחסדים להלבין האדמימות, כמ"ש האריז"ל שהתכלת יתגלה כשיבנה בית המקדש, אע"פ שמקובל מרבינו שזה יתגלה לפני כן, ויש היום שלובשים תכלת, אבל למעשה יש כמה ספקות בכל סוג תכלת שיש, לכן בוודאי אסור היום לעשות ציצית עם שעטנז, כי אין בזה בירור, ולעתיד לבא יתגלה בוודאי התכלת, ויהיה מותר בכלאיים. ועקר הציצית שלנו הם רק ציצית לבנים, שהם בחינת שמירה שלא יתאחזו בנו יותר, ע"י הציצית אנו ממשיכים את הכח של אמת ואמונה, וידיעה חזקה שהשי"ת אודה אותי, בחי' ציצית לבנים, בזה נמתק הדין ומתגברים על הריחוק והיאוש על-כן בזמן הזה שאין תכלת אסור פלאים בציצית, כי אין בנו כח להכריע ולעשות שלום מחמת שאין תכלת, מחמת שאנחנו בגלות פנ"ל ועל-כן עקר הציצית שלנו הם רק של צמר כמו שמוסיק הרמ"א (סימן ט' סעיף ב') שהיום אין עושים חוטי ציצית מפשתן, רק מלבן בחי' חסד פי די לנו להפקיע עצמנו להמשיך לבנונית לעצמנו שלא יתאחזו יותר, אבל אין בנו כח עדין להפוך את הגבורות לחסדים, כי ציצית של פשתן אינו נוהג רק בזמן שהיה תכלת שאז יש הכרעה ושלוש פנ"ל:

עד כאן דיבר ר' נתן על כלל ענין ההתלבשות במצות ציצית, המשכת המוחין, וכלל ענין חכמה ובינה שנמשך בציצית שהלב מאיר בלבנוניות ומוחין, וענין ל"ב החוטי, וכאן ממשיך לבאר

ליקוטי הלכות ח"א דף ל"ב - ל"ג הל' ציצית הלכה א

עוד כמה פרטים בציצית. יש חוטים ויש גריל שיש בהם ה' קשרים, וְזֶה, בְּחִינַת ה' [חמשה] קשרים כפולים שיש בהציצית, הם בְּחִינַת ה' חסדים וה' גבורות שמהם נבנים הבגדים שהם בְּחִינַת מַלְכוּת כי קבלת עול מלכות שמים של האדם, הוא ע"י תשובה ותיקון הברית בפשטות, ויראת ה' שזהו בחי' גבורות, וכן ע"י חסדים שהוא ההתחזקות. ושניהם ביחד הוא בנין הדעת, לכן יש ה' קשרים בציצית. ויש שזואלים היכן מבואר סוד הענין בכתבי האריז"ל, זהו ענין סוד כנ"ף שעיקר עניינו יסוד הבינה ששם מאירים הגבורות והחסדים מצד שני להמתיק.

ענין הכריכות והחוליות שאנו כורכים עצמינו עם השי"ת בתוספת קדושה

וְהִנֵּה הַיּוֹצֵא מִכָּל הַנִּלְשָׁה שְׂצִיזִית הֵם בְּחִינַת תִּקּוּן הַכִּלְלִי, בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שְׁמִירַת הַבְּרִית היינו שאדם עומד בנסיבות, ועושה תשובה ומקדש את עצמו, ועי"ז בא להתחדשות המוחין ודיבור עם דעת. וְזֶה שְׂאֵמֶר רַבְּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (חלק א' סימן ז') גַּם כֵּן שְׂצִיזִית הֵם שְׁמִירַת לְבָאֵי, בחי' התקשרות לצדיק ושמיעת עצותיו, ועל-כֵּן יֵשׁ בָּהֶם ל"ט פְּרִיכוֹת, זֶה בְּחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחִינַת וַא"ו, בְּחִינַת תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר רַבְּנוּ בְּמֵאמֶר "אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי" (בסימן יא) שם אומר רביה"ק שדרך תיקון הברית הוא התגלות כבוד ה', ועיקרו ע"י המשכת החסדים, בחי' ט"ל אורות בגימ' יה"ו, שנכלל בוא"ו, בחי' המשכת החסדים, ואנו כורכים עצמינו עם השי"ת, ה' איתי בכל מקום, הקדושה נמצאת איתנו בכל מקום, וְזֶה שְׁכָתוֹב בְּצִיזִית (במדבר טו), "וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹקֵיכֶם" והוא"ו הוא בְּחִינַת טל אורות, כְּמוֹ שֶׁשֶׁ שְׁזָהוּ הַתְּגִלּוֹת כְּבוֹד ה', כִּי ע"י הַתְּגִלּוֹת הַמּוֹחֵק וְקְדוּשָׁה בְּצִיזִית, יֵשׁ הַתְּגִלּוֹת כְּבוֹד ה', שְׁד"י לֵאלֹקֵינוּ לְכֹל בְּרִיָּה, והא"ו הוא בחי' ט"ל אורות וְהֵם בְּחִינַת הַל"ט פְּרִיכוֹת שאנו מתחזקים וכורכים עצמינו עם השי"ת תמיד, והי"ג חליות הם בְּחִינַת הוּא"ו וא"ו בגימ' י"ג מדות הרחמים, וְשַׁעֲרֵי הָאוֹרֶף הוּא י"ב אֲצַבְעוֹת רַמְזוֹ שְׁעַל-יְדֵי זֶה שְׁזָכָה לְתִקּוּן הַכִּלְלִי נִכְלָל נִשְׁמָתוֹ בִּי"ב שְׁבֻטֵי י"ה, שְׁזָהּ הוּא עַל-יְדֵי תִקּוּן הַכִּלְלִי, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב רַבְּנוּ (בסימן לו) שְׁזָהוּ עֵיקַר שְׁלִיחוֹת הָאָדָם לְהַכִּלֵּל בִּי"ב שְׁבֻטֵי י"ה, ע' נפש, וכך אדם מוצא מקומו, ויודע שיש לו שליחות בעולם לתקן בריתו ולתקן את העולם, וזהו י"ב אצבעות, שאיפה שאני מסתובב אני יודע שאני כלול מי"ב שְׁבֻטֵי י"ה ויש לי שליחות של ה' לעשות נחת רוח לה' מהמקום הזה, והכריכות מרומז בו יסוד דקדושה, שזהו סוד כנף, אקיה רקנ"א, שיש בשם הזה עם מלא ומלא דמלא, ל"ט אותיות, הוא סוד יסוד ראמא בחי' קדושת היסוד הזה שממנו יוצא ל"ט אורות. כי ג' אקיה יש, קסא קמג קנא, קנא הוא יסוד רבינה שמאיר ל"ט אורות בתוך המדות. בחי' ואו טל אורות, שגם מרמז על מדות הרחמים טל, שמשם הם נמשכים.

מתפללים עם טלית לעורך מדות הרחמים, בעטיפה חדשה

ועל-ידי ציצית, שהם תקון הבגדים, בְּחִינַת תִּקּוּן הַכִּלְלִי אִזְ הַדְּבָר מִתָּר וְאִז יְכוּלִין לְדַבֵּר דְּבָר הַמְּתַקֵּב כי קודם תיקון הברית אי אפשר לדבר דיבור עם ה', וכן אי אפשר לדבר סודות התורה, ולא התחזקות עם חברים להתעורר באמת, אך עכשיו שיש כחו דרשב"י ושבח הצדיקים שאנו חיים בבחי' ביומוי דרשב"י, אזי הדיבור מותר, ומקושר באור הדעת ועל-כֵּן עֵקֶר הַתְּפִלָּה בְּעִטִּיפַת צִיזִית, אַע"פ שֶׁאֵין קֶשֶׁר בֵּין צִיזִית לְתַפִּילָה, מ"מ תִּקְנוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּצִיזִית כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ הַתְּרַת הַרִיבּוֹר וְחִיבּוֹרוֹ לְאוֹר הַדְּעַת וְעַל-כֵּן לְמֹד הַקַּב"ה אֵת מִשָּׁה סֶדֶר הַתְּפִלָּה בְּעִטִּיפַת צִיזִית, כְּמוֹ שְׂאֵמֶרוֹ רְבוֹתֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבָרְכָה (ראש השנה יז), מְלַמֵּד, שְׁנַתְעַטֵּף

הקב"ה בטלית ולמדו למשה י"ג מדות, כי י"ג מדות הם בחינת תקוני דיקנא, בחינת צמר, בחינת מן המצר קראתי, הוא התגלות מדות הרחמים, ענני במרחב, בחינת טלית של צמר, וזה פרוש (תהלים ק"ב), "תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו" הכל מתחיל ע"י עטיפה, בלי זה אי אפשר להתחיל, עטיפה הוא ההתחלה החדשה, היציאה מהרחוק וההתעלות לתיקון הברית בכח החסדים והגבורות שנכללים יחד, היינו שמקבל דרך לעבוד את ה' באהבה יחד עם ההתגברות, ואין לו שם קושיות על האמונה גם כשיש לו יסורים ח"ו, זהו עטיפת ציצית, אפי' שהוא עני בגלותו, ונפל מאד, עכ"ז ירומם הדעת ויוכל לדבר עם ה' הינו על-ידי עטיפת ציצית שהוא לבוש השכינה שהי עניה בגלותא, כמו שכתוב בזהר הקדוש, על-ידי זה לפני ה' ישפוך שיחו בתפלה, כי על-ידי זה יכולין לדבר פנ"ל:

ועל-כן צריך לרקוד ביותר שיהיו הבגדים נקיים בשעת התפלה כמנהג החסידים שמתלבשים כראוי בתפילה, כל הבגדים הכי חשובים, וגארטל, כי הבגדים שייכים לתפילה, כי פשהבגדים נקיים הוא בחינת תקון הפללי. שמתעורר יהדות האדם מחדש בעת התפילה ואז יוכל לדבר דבור המתקבל וזה שכתוב בספרים, שמי שלבוש שעטנז אין תפלתו עולה, כי שעטנז הוא בחינת פגם הבגדים ואזי אין יכול לדבר דבור המתקבל פנ"ל: כי כשאין דעת אין דיבור, כך כשיש קטנות הדעת אי אפשר להתפלל.

ה' יזכנו ללמוד את הלימוד שר' נתן מראה לנו בהלכה הקצרה הזאת בדרך רמז, ביארנו את הדברים איך הכל מתאחד גם לעניינים המבוארים בכתבי האריז"ל, פלאות גדולות בדרך של תיקון הברית, ולהתקרב לה' תמיד מחדש ולתקן הברית ולא להתרחק משום דבר ולבא לשלימות הדעת תמיד אמן.